Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І СУБОТУ
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 21-го ЖОВТНЯ 1920. ЧИСЛО 127. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, OCTOBER 21, 1920. No. 127.

ДОГОВІР ВИННИЧЕНКА ЗІ СОВЄТАМИ.

ЗАВЗЯТТЄ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН В БОРОТЬБІ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

НЕНАВИСТЬ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН ДО БОЛЬШЕВИКІВ.

(Кореспонденція газети „Н. Й. Сан").

СТОКГОЛЬМ, 2. жовтня. — Хоч большевики під теперішню пору остають при державній кермі в Росії, то одначе вони не можуть вдержатися довго. Проти них повстають не так зорганізовані робітники, але головно селяни. Вони так ненавидять большевиків, що сам їх вид викликує ненависть і завзяттє до боротьби з ними. На Україні большевики не відважаться пійти дальше в глубину краю, як на 30 миль.

В більших містах їм ще вдається захопити керму в свої руки; коли одначе вони війдуть в малім числі до малого місточка або на село, то селяни нападають на них немилосерно зі скаженим гнівом. Вони не лише уживають пального оружа на большевиків, але кидаються на них з тим, що мають під рукою: камінє, коси, серпи, коли, або навіть і з кулаками. Протибольшевицький настрій в українських селян перейшов у них вже на манію. Ніколи Поляк не ненавидів так большевиків, як український селянин.

Здовж по цілій Україні показуються знаки надходячих замішань. В деяких віддалених округах, таких як Волинь, большевики загалом не можуть завести свого ладу. Селяни радше вимруть до останнього, а не піддадуться їхньому режімови.

По селах йдуть погрози, що, коли би яке село піддалося „большевицькій заразі", то його спалять до нащадку і не буде помилування для його мешканців. Большевикам грозять, що коли вони до весни не заберуться з України, то повстане загальна різня большевиків.

В большевицькій Росії не достає цукру, але єсть його повно на Україні. Його большевики не дістануть, а колиб і дістали, то не мають чим перевезти. Ніхто з Українців не допускає, що большевицька армія зможе видержати на Україні довше ніж 3 місяці. Селяни рабують большевицьким салдатам зброю і ніколи не дадуть салдатови вийти цілo, не забравши від нього все, кромі одіжи.

ЯКІСЬ УКРАЇНЦІ ДЕРЖАТЬ КИЇВ.

ВАРШАВА, 18. жовтня. (А. П.). — Дійсна боротьба на північнім російськім фронті устала, а увагу, звернено на Україну, де Українці ведуть дальше війну, щоби прогнати большевиків зі свого краю.

Українське (Петлюрівське — ред) правительство підписало договір з ґен. Вранґлем, на підставі якої українська армія буде боротись разом з Вранґлем. Роблять пляни щоби обі армії злучилися разом, а Українці постепенно промощують собі дорогу на полудневий схід, де війска Вранґля боряться з большевиками.

Після звідомлення української місії у Варшаві українське совєтське правительство забралося з Київа до Харкова перед кількома днями. Українські повстанці, які зібралися довкруги міста (Київа) сейчас увійшли до нього і взяли упраdу в свої руки. Після останних звісток місто Київ остає в їхніх руках.

Завдяки операціям ріжнородних большевицьких ватаг на захід від Київа, зелізниче полученнє межи ним і Варшавою приверпено. Совєтські війска є особливо діяльні в околиці Старо-Константинова і Летичова; вони пробують прогнати Українців з того округа, але Українці кажуть, що вони прогнали большевиків.

ОХОРОНУ ЖИДІВ НА УКРАЇНІ МАЮТЬ ВІДДАТИ ЛІЗІ НАРОДІВ.

ЛОНДОН, 18. жовтня. — Окрема конференція представників українських Жидів що перебувають в Англії, яка мала застановитися над несеннєм помочі Жидам на Україні, рішила спровадити богато жидівських сиріт з України до Англії, заложити жидівські сиротинці в Палестині і вислати знаряди жидівським робітникам на Україну.

Ерль Курзон, британський секретар закордонних відносин вислав лист до спільної комісії закордонних жидівських справ, а в нім сказав, що всі випадки злого обходження з Жидами буде в будучности полагоджувати Ліґа Народів, а не британське міністерство закордонних відносин.

ДОГОВІР ВИННИЧЕНКА.

(З віденського „Укр. Прапора").

Потверджується вістка, що Володимир Винниченко заключив договір з урядом совітської Росії в справі незалежности української радянської републики.

Найважнішими основами договору є:

1. Незалежність України має бути фактична, а не фіктивна.

2. Українізація всіх державних установ на Україні.

3. Всі комісаріяти мають бути обсаджені Українцями. Не має бути спільних комісаріятів. Число комісаріятських тек має бути таке саме, як у совітській Росії.

4. До Центрального Комуністичного Комітету України (Ц. К. К. У.) мають обовязково входити Українці. Винниченко має кермувати політичним відділом цего комітету.

5. Має бути окреме війско радянської України.

6. Мається проголосити загальну амнестію для всіх Українців, за виїмком провини доказаної контрреволюції.

На підставі цего договору розпочато вже формування українського війска. Дня 8. м. м. креовано першу чисто українську бриґаду.

Дня 9. м. м. Винниченко вступив офіціяльно в урядування, як заступник Раковського і як комісар закордонних справ України. Того самого дня виїхав Раковський в службову поїздку, віддаючи справування влади в руки свого заступника Винниченка.

ІНТЕРВЕНЦІЯ ПРОФ. М. ГРУШЕВСЬКОГО В СПРАВІ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ.

Дня 21-го вересня проф. М. Грушевський бачився з президентом Масариком і звернув його увагу на надужиття на чеській границі жандармерії, яка арештує і відсилає назад або віддає в руки польської жандармерії тих, що переходять через границю. Крім того проф. Грушевський взагалі просив звернути увагу на улегчення побуту для втікачів. Президент Масарик обіцяв вглянути в ці справи і зробити все можливе.

З ПОЛЬЩІ.

САПЄҐА ЗРЕЗИҐНУВАВ.

Союз балтійських держав захитаний заняттєм Вильни.

РИҐА, 18. жовтня. (А. П.). — Оголошеннє, що князь Сапєґа зрезиґнував зі становища польського міністра закордонних справ і звідомленнє бездротним телеґрафом з Москви, що Поляки заняли Минськ — ті вісти мали той наслідок, що балтійські держави ще більше заінтересувалися авантурою Желіґовского у Вильні. Балтійські держави не беруть поважно польського відречення від ґенерала Желіґовского.

Латвійці уважають заняттє Вильни нічим иншим, як пробою Польщі, недопустити на Литві до поділу земель польських дідичів межи місцеве населеннє.

Литовська Пресова Аґенція доносить з Ковна, що комісія Ліґи Народів, заки ще виїхала з Ковна до Варшави, виявила намір дозволити Литовцям поладнати справу Вильни або мирною дорогою або силою.

Литовці вірять, що їм вдасться приборкати Желіґовского, коли Поляки і Французи не будуть до тої справи мішатись.

М. Голсті, фінський міністер закордонних справ, відїхав сьогодня до Гельвінґфорс без ніякої умови з Поляками. Авантура з Вильною дуже значно поміщала переговори в справі Балтійського Союза.

ВЕЛИКІ ДЕРЖАВИ ГРОЗЯТЬ ПОЛЬЩІ ЗА ВИЛЬНУ.

ЛОНДОН, 19. жовтня. (А. П.). — В неділю вислани британський і французький представник у Варшаві. рівночасно ноту до польського правительства в справі міста Вильна. В ноті сказано, що заняттє Вильни польськими війсками єсть в суперечности зі заключенним перемирєм межи Польщею і Литвою, заключеним за посередництвом Ліґи Народів і в суперечности до запевнень, які дала Польща аліянтам і Лізі Народів.

Нота єсть приязна, але рішуча в тоні.

Оба правительства висловили погляд, що Польща повинна цілковито відречися замаху ґенерала Желіґовского і в той спосіб дати сатисфакцію Лізі Народів, котрої повага через те потерпіла. В ноті сказана, що коли положенне не буде сейчас проясненє, то британське і французьке правительства будуть мусіли застановитися, що їм дальше треба робити.

А ПОЛЬЩА КПИТЬ СОБІ ДАЛЬШЕ.

ЛОНДОН, 19. жовтня. — „Таймс" довідується, що польське правительство, на французько анґлійську ноту в справі Вильни, висловлює здивованнє, що Анґлія й Франція уважають за свій обовязок віддати Вильну Литовцям.

Така постанова — говориться в польській відповіди — дасть притоку де дальших повстань в польській армії.

Польща занадто високо цінить льояльність держав і тому вона надіється, що вони зрозуміють її трудне положеннє і не будуть домагатися, щоби вона зрікалася Вильни.

Варшавське правительство взиває аліянтів, щоби вони не робити трудностий у відбудові Польщі.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

НАДУЖИТТЯ В АМЕРИКАНСЬКИЙ АРМІЇ.

Деякі нюйорські ґазети розписуються широко про скандальну господарку і про злочинну протекцію в управі военних матеріялів при американській армії. Так на приказ ґазети наводять факти, що управа армії продала одному купцеви дощеві ґумові плащі по 25 центів, а він їх перепродав дрібним купцям по $2.50, заробляючи на такім посередництві 900.000 долярів.

В другім випадку „продано" у філадельфійських магазинах чоколядові цукорки по 10 центів за фунт чоловікови, який не заплатив ані цента за них, лише знайшов купців і „відпродав" їм „закуплений" товар (по незвісній ціні) а купці продавалиці цукорки по одному долярови за фунт.

Військова Ліквідаційна комісія у Франції продала 22.000 фунтів цукру по 2 центи французьким купцям, а в Америці в тім часі (серпни 1919) загалом не мож було дістати цукру.

Ці замітки підносять републиканські ґазети, щоби виказати нездарністи демократичної адміністрації в управі краєм.

ПЛЯНУЮТЬ ТЕЛЄФОНИ З АМЕРИКИ ДО ЕВРОПИ ДЛЯ УЖИТКУ ДИПЛЬОМАТІВ.

Щоб дальше розвинути бездротний телеґраф і телефон, і зробити їх ужиточними для представників европейських держав в Америці, Стейт департамент розпочав оглядати всі стації бездротного телеґрафу над Атлантійським океаном.

В останних кількох місяцях полагоджувано богато дипльоматичних справ бездротним телеґрафом, а через те зродилася в Стейт департаменті думка, чи не можна би ужити до полагоджування дипльоматичних та консулярних справ бездротного телефону.

Дотепер зроблено лише одну пробу з Вашінґтону, а то, коли секретар маринарки, Деніел, розмовляв дня 20 марта 1919. при помочи бездротного телефону з президентом Вилсоном, який находився на корабли Джордж Вашінґтон у віддали 3200 миль від американського берега.

ДЕПОРТУЮТЬ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

Членство в комуністичній партії єсть вистарчаючою причиною до депортації — так рішив в окружнім федеральнім суді в Ню Йорку судія Джан С. Накс. Під тим зглядом Накс пійшов в розріз зі судією Ендерсоном з Бостону, який рішив свого часу, що правительство не може депортувати чужинця за приналежність до орґанізації.

Секретар праці Вилсон рішив, що постанова судії Ендерсона може відноситися лише до Бостону і зарядив, щоби власти в инших пристанях депортували дальше. Зате помічник секретаря, Луїс Пост, припоручив комісарови Ф. Валлісови з Ню Йорку, щоб він відіслав всіх комуністів до Бостону і в той спосіб здержати їх депортованнє.

З РОСІЇ.

РОСІЯ МОЖЕ БУТИ НЕЗАБАРОМ ОТВОРЕНА ДЛЯ ЗАГРАНИЦІ.

КОПЕНГАҐЕН, 19. жовтня. (Приват. Тел.)—Спеціяльна депеша до „Берлінґске Тіденде" з Ковна наводить заяву большевицького делеґата д-ра Аксельрода, що польсько-русский мир вдержиться тоді, коли Польща не буде підномагати Вранґля.

На конференції в Ризі Польща домагалася відшкодовання 500 міліонів рублів в золоті, опісля спустила на 50 міліонів, а большевики готові заплатити лише 5 міліонів.

Аксельрод заявив, що Росія буде отворена для чужинців, скоро лише мир з Польщею буде певний, а виправа проти Вранґля покінчена. Росія не має в тім інтересу, щоби край був замкнений — сказав Аксельрод.

БОЛЬШЕВИКИ НАБИЛИ ВРАНҐЛЯ ТИМ РАЗОМ.

СЕВАСТОПОЛЬ, 19. жовтня. (А. П.).—Намір ґенерала Вранґля взяти укріплене становище перед мостом в Каховці, не вдався. Притім потерпів він великі втрати в убитих і ранених жовнірах та в матеріялах, захоплених большевиками. Серед убитих находиться ґенерал Барбович, командант кавалєрійного корпусу.

Війска ґенерала Вранґля виперто в полосу Тавриди за Дніпром, де вони ще є панами.

Кажуть, що Лев Троцький особисто кермує з Арйола кампанією над Дніпром.

Барон Вранґель підписав закон, яким установляє місцеві Земства з далеко йдучим кругом ділання. Підписуючи закон сказав Вранґель, що горожанська війна скоро скінчиться, і що Земства вишлють спосібних делеґатів до Народнього Зібрання, яке має рішити про будучність нової Росії.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

КРІВАВА ДЕМОНСТРАЦІЯ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН, 18. жовтня. — Демонстрація кількох тисячів безробітних, які пробували дати вислів свому жалеви перед премієром, перемінилася в завзяту боротьбу межи поліцією і демонстрантами. Вона тривала з годину і велася при помочи камінів, палиць і инших „матеріялів" — але без пального оружа.

Демонстрацію, яка зовсім не стояла в звязи зі страйком углекопів, остаточно зломано, коли велике число кінної поліції прибуло на місце і розігнало демонстрантів в ріжні сторони.

З МАЙНЕРСЬКОГО СТРАЙКУ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 19. жовтня. — Нема ніякого поступу в страйку углекопів, який розпочався в суботу. Самі страйкарі вдержують лад у всіх закопах, де розпочався страйк.

25.000 робітників, занятих в перевозових підприємствах Лондону, приняли в суботу резолюцію, що підпирають вповні страйк майнерів.

Сьогодня вечером оголошено, що майже всі кораблі межи Анґлією й Ірляндією застановили плавбу. Йдуть лише почтові кораблі. Зелізниці починають також зменьшувати пасажирський рух.

ЛОНДОН, 19. жовтня. (Пр. Тел.). — Коли сьогодня зібрався поновно парлямент, представники майнерів піднесли справу майнерського страйку. Вони заявили, що підвишка платні о 2 шілінґи денно, полагодить страйк вдоволяючо. На це відповів Ллойд Джордж, що одинокий спосіб полагодження страйку єсть, коли рівночасно з підвишкою платні піднесеться продукция угля.

Хоч не слідно по жадній стороні признак до компромісу, то одначе не видко інепримиримої ворожнечі ані між провідниками робітників ні по стороні державних чинників.

ВИСЛІД ВИБОРІВ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 18. жовтня. — Останні звіти з недільних виборів до парляменту вказують, що християнсько-суспільна партія буде мати більшість. Кромі 15 додаткових мандатів, новий парлямент буде складатися з 77 християнських суспільників, 64 соціял-демократів, і 18 Всенімців.

На лісту комуністів впало всього 14.104 голосів, але вони не вибрали жадного посла. В 14 округах міста Відня число жіночих голосів переважало число мужеських. Жіночі голоси йшли численно за християнськими суспільниками.

Новий парлямент збереться 11. падолиста; загально вірять, що хоч християнські суспільники є в більшости (всіх послів є 151), то вони будуть старатися утворити коаліційний кабінет. Кажуть, що ґраф Оттокар Чернін, бувший міністер закордонних справ за часів монархії, може зістати знова міністром закордонних справ.

Пораженнє Всенімців треба приписувати їхній аґітації за злукою з Німеччиною; соціял-демократи стратили 100.000 голосів в порівнанню з попередними виборами.

ІРЛЯНДСЬКИЙ ЕПИСКОПАТ ЗА НЕЗАВИСИМОСТЮ СВОГО КРАЮ.

ДОБЛИН, 19. жовтня. (А. П.). — Ірляндські католицькі епископи зійшлися сьогодня в Мейнут під проводом кардинала Лоґа і ціла єрархія підписала резолюцію, в якій осуджується „терор, сторонничість і нездарність дотеперішнього правительства в Ірляндії".

Епископи пригадують в резолюції, що коли в краю не було злочинів, то тоді вони напоминали правительство за гнет. В резолюції сказано, що преса закнебльована, публичні зібрання заказані, а жалоби здавлені. Духовенство трактоване брутально, а недопущеннє архиепископа Маннікса до Ірляндії було одним з найнерозумнійших кроків в гнобленню.

Епископи домагаються докладного розслідження ситуації і вставляються за правом Ірляндії вибрати своє правительство.

12.000 МАЙНЕРІВ СТРАЙКУЄ В МЕКСИКО.

МЕКСИКО МІСТО, 19. жовтня (А. П.) — Страйк 12.000 углекопів в стейті Каґіля прибрав такі поважні розміри, що провізоричний президент Мексика, де ля Гуерта робить рішучі спроби довести до скорого компромісу.

Коли би до середи не дійшло до згоди з підприємцями, то богато зелізних гут і инших промислових галузий застановить працю. Це позбавило би знова праці більше як 100.000 людий.

Страйкарі домагаються великої підвишки платні і ліпших умов праці.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

"SVOBODA" (LIBERTY)
Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief,
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City. N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103 Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50

Single copy 4 cents. — Поодиноке число 4 центи.

З Канади належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При вимінї числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити, моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

ПРАВНО-ДЕРЖАВНА ЗАЯВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Рига, Латвія, дня 28. вересня 1920 р.

Західно-українська делегація вручила президії мирової конференції в Ризі телеграфічно отсе застереженє:

„Мирові переговори, які тут розпочались, мають означити границі між Польщею, Росією й Україною. Одначе сеї цілі не дасться осягнути без розвязання питання про правно-державну будучність Східної Галичини, яка відмежовує від себе воюючі сторони. Та найбільший інтерес в долі східно-галицької области має в першій лінії її населенє, зокрема українське населенє, котре там є в переважаючій більшости та **рішучо домагається независимости західно-української** (східно-галицької) **держави.** На основі самоозначення народів вважаємо своїм правом та обовязком, якo делегація західно-української Національної Ради і її правительства подати мировій конференції застереженє против того, **щоби без нас порішувано долю Східної Галичини,** бо дисконованне сею областю без згоди її населення, згідно Національної Ради, як її легального заступництва було би потоптанням права на самоозначенне, на що наше населенне ніколи не згодиться. Тому просить східно-галицька делегація президію мирової конференції отсе правно-державне застереженє подати до відома мирової конференції".

Уповноважнена делегація Національної Ради Східної Галичини і її Уряду:

Др. Кость Левицький, голова; **Ернест Брайтер, Др. Осип Назарук, Др. Лука Мишуга,** члени.

ГОЛОСИ ПРО СПРАВУ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Справа Східної Галичини в Ризі.

Французька (париська) півурядова ґазета „Там" з 21. м. м. подає таку телеґраму від свого кореспондента з Риги:

Мануїльський, український комісар хліборобства, що разом з Йоффем представляє совєтську делеґацію, говорив мені про становище Росії супроти сусідів:

Велике значінне привязує Польща до справи Східної Галичини. Вправді там міста польські, одначе села чисто українські. Її можна би полагодити на приязній дорозі, колиб обі сторони згодились на плєбісцит. Також пропонуємо плєбісцит для Бесарабії.

Париська ґазета „Матен" з 21. м. м. подає розмову свого кореспондента з Мануїльським, котрий м. и. висловився про Східну Галичину:

Щодо польсько-російських границь, то **ми стоїмо на етноґрафічній засаді для Східної Галичини,** котрої населенне хоче належати до України, та предкладаємо плебісцит. Маємо надію, що при деякій добрій волі обох сторін територіяльне питанне не стане великою трудностю в заключенню мира.

* * *

Таке становище — як звісно — займали совєтські делеґати спершу, по приїзді на мирову конференцію, однак пізнійше, коли чулись на военному фронті слабі, змінили фронт і на конференції, годячись на польське домаганне, аби вони у справі Східної Галичини не мали голосу.

Анґлійська ґазета про справу Східної Галичини.

Лондонська ґазета „Дейлі Телеґраф" пише, що прилученне Східної Галичини до совєтської Росії було би небезпечним для західної Европи, бо тоді Східна Галичина була би воротами для Росії до нападу на Европу. Сьому може зарадити **створенне із Східної Галичини незалежної держави під контролею Ліґи Народів.**

У Варшаві появились вісти, що **анґлійський уряд запросив до Лондону митрополита Шептицького в справі Східної Галичини.**

Польські консерватисти про справу Східної Галичини.

Орґан польських консерватистів, краківський „Час", в передовиці з 27-го вересня с. р. пишучи про большевицькі мирові предложення, а головно **предложення в справі Східної Галичини** заявляє, що се домаганне Польща мусить відкинути і відкине. **„Час" бє в алярм, що через поставленне сеї справи, Польща — в очах Анґлії і Америки виступає яко заборець.** Яко антидот поручає „Час" польському правительству дати східно-ґалицьким „Русінам" „культурну" автономій, а перш усього — унїверситет в... Коломиї або... Станиславові. **Орґан консерватистів зазначує, що справа утворення зі Східної Галичини, Закарпаття, Поліся, Холмщини і Буковини самостійної Західно-української Республіки находить повне підперте зі сторони Анґлії.**

Вшехполяки доносять про нові пляни Петлюри.

Вшехпольські часописи подають алярмуючі вістки про пляни, з якими буцімто носиться Петлюра. По тим плянам Петлюра шукає підпертя в Анґлії для проекту створення української держави на Правобережі, з влученнем до неї Східної Галичини.

ВИБІР НОВОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА.

У списі нововибраного уряду Українського Народного Союза, який подано в попередньому числі „Свободи", через помилку пропущено імя нововибраного управителя „Свободи", д. **Андрія Савки,** що отсим доповняється.

ЛЯХИ ЗАБОРОНЯЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ҐАЗЕТИ В ГАЛИЧИНІ.

Від часу нападу Ляшні на Галицьку Україну вона показує свою пімсту не лише на людях але й на товариствах і школах і часописях.

В самім тільки Львові заборонила Ляшня Українцям видавати дневник **„Діло",** потім **„Нову Раду",** а вкінці недавно **„Громадську Думку",** яка виходила на місце забороненого „Діла".

Дневник **„Громадська Думка"** виходив ледви кілька місяців, в яких **був сконфіскований понад 50** (пятьдесять) **разів,** аж остаточно перед 3 тижнями наїзники заборонили його дальше видавати.

За причину заборони подали Ляхи те, що одвічальний редактор **„Громадської Думки", др. Роман Перфецький** поїхав був до Відня, до д-ра Евгена Петрушевича, президента Національної Ради Галичини.

Нині галицькі Українці позбавлені своїх ґазет у свойому краю, а все те діється в тій країні, котра, як кажуть аліянти, є їх власностю, і котрій, як говорив Вилсон, дано право самоозначення.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

(З львівського дневника „Вперед").

Справу Східної Галичини поставлено знову на денний порядок европейської політики. А саме на другому засіданню мирової конференції в Ризі поставив предсідник совітської мирової російської і української делеґації Йоффе, як одну з условин миру на Сході, визнання державної незалежности Східної Галичини. Це домагання опирає Йоффе на основі права на самоозначення народів, яке мається виконати виявленням волі народу через всенароднє голосування (плебісцит) на буржуазних, демократичних засадах, це значить, щоби право голосування, малоби ціле населення краю, без ріжниці кляс і народів. З огляду на трудности переведення плебісциту і в тій цілі, щоби не припинювати цею справою заключення перемиря і мирових прелімінарів, заявила совітська делеґація готовість установити певну провізорію в остаточному вирішенню цеї справи.

Так отже цілий Схід Европи, а передовсім Росія і Україна заявилися офіціяльно ясно і недвозначно за правом на самоозначення для Східної Галичини. При цьому український делеґат на мирову конференцію Мануїльський підчеркнув в розмові з заграничними кореспондентами в Ризі, що справа Східної Галичини не є байдужою для України.

За правом на самоозначення Східної Галичини заявився також офіціяльно Захід Европи. Сталося це підчас мирових переговорів у Парижі. Тоді капіталістичні держави коаліції дали Польщі мандат провізоричної адміністрації Східної Галичини, а про остаточну її судьбу мала вирішити обявлена воля її населення.

Також міжнародній пролєтаріят цілого світу заявився за правом на самоозначення для Східної Галичини. Сталося це на люцернській міжнародній конференції в 1919 р. В останньому часі Англійська Партія Праці поставила запитання до ППС., чи Польща має намір визнати цілковиту незалежність Східної Галичини в її етноґрафічних границях. Так отже опінія цілого Заходу, як капіталістичного, так і соціялістичного, заявилася за правом самоозначення Східної Галичини.

Одним словом, світ признає право на самоозначення для Східної Галичини і домагається признання цего права також Польщею.

Коли тепер заключенням миру на Сході мається вирішити добросусідські відносини між Польщею, Україною і Росією, то муситься також остаточно і справедливо вирішити справу Східної Галичини і то без огляду на теперішні воєнні події.

Запереченням Польщею прав на самоозначення Східній Галичині, створилаби Польща великі трудности у свому внутрішному життю.

Проти волі населення Східної Галичини, Польща ніколи не зможе задержати на стало при собі Східної Галичини.

ДРІБНІ ВІСТИ З УКРАЇНИ.

По визову ґен. Вранґеля, виїхали на Крим представники Українського Націон. Комітету у Парижі, „федералісти" С. К. Моркотун Б. 9. Цитович і проф. Н. М. Могилянський. Гадають, що їхня поїздка стоїть у безпосередньому звязку з конструуванням при уряді ґен. Вранґеля окремого орґану по українських справах.

В Карпатській Україні заведено стан облоги на основі вирішення чеської ради міністрів ізза торговлі хлібом, наближення большевицького фронту та ізза небезпеки від Мадярів. („Трібуна").

У граничних повітах Підкарпатської України заведено надзвичайні суди. — Такі самі суди заведено в окрузі опеляційного суду у Львові і Кракові.

ЛЯХИ БОЯТЬСЯ ВСІХ ҐАЗЕТ.

Як Ляхи розуміють свободу преси, а притім як вони бояться її, показує отся оповістка, яку подають львівські часописі:

Заборонені часописі.

Польське міністерство почт повідомляє почтові телеграфічні уряди, що до Польщі не вільно припускати і ширити таких часописий: „**Glos robotniczy**", з Дітройт, Міш.; „**Rozmowa Macieja z Jedrzejem**" Відень; „**Slazak**" Прага; „**Swit**" Відень і „Боротьба" за волю, землю і хліб" Відень. Німецькі часописі: „**Die Bruecke**", „**Deutscher Volksrat**", і „**Deutsche Weichselzeitung**", „**Neues Wiener Journal**" і „**Rote Fahne**" у Відні. Російські: „Голос Росії" в Берліні, „Новая русская жизнь" Гельсінгфорс, „Общее дѣло" Париж, „Русское дѣло" Прага, „Русская Земля" Ужгород, „Славянская Заря" Прага, „Русское Слово" Прага і „**Soviet Russia**", Ню Йорк. **Українські:** „Америка", „Канадійський Українець", „Молот" в Канаді, „Нова Доба" Відень, „Український Прапор" Відень, „Свобода" Джерзи Сити, „Трагедія Галицької України" Вінніпег (Канада), „Україна", Шикаго, Ілл., і всі видавництва „Спілки" в Канаді. Жидівські: „Еврейская Трибуна", **Jewisch Tribune**" і „**Tribune Jive**" в Парижі. Незалежно від сего польська цензура не пускає ніодної української часописі з Америки й Канади.

ДОПИСЬ З ГАЛИЧИНИ.

(З віденської ґазети „Боротьба").

Українське населенє Галичини терпить тепер страшне горе. Поляки і Петлюрівці в страшний спосіб знущаються над народом, рабують, ріжуть, вішають людий. В Дрогобиччині відбуває ся страшний суд. Нема села, деби не було селян убитих через Поляків, про арешти вже нема що й балакати! Поляки, боячись повстаньи, виводять всіх Українців від 18 до 45 літ до таборів інтернованих.

Армія Павленк а уряджує страшні погроми над українським і жидівським населеням; чорні і червоні гайдамаки з армії Петлюри знасилують жінок, ґраблять, убивають невинних людий. Польська преса мовчить про се. (Не те, що польська преса мовчить, але п. Бриндзан з українського пресового бюра у Відні вихвалює під небеса побіди армії Павленка, а віденські ґазети в густі „Neue Freie Presse" поміщують отсі звіти під впливом пана Білінського імовчать також про погроми).

Селяни, жінки, діти утікають від тих погромів і криються на чехословацьку землю, але Чехи віддають їх назад в руки Поляків, а ті тих людий розстрілюють.

І такприміром дня 9 вересня втікло з Галичини 6 Галичан, які зголосились (не знаючи обставин) в чеській команді і просили відставити їх до таборів, але чеський комендант заявив, що одержав приказ, усіх, що переходять границю віддати назад в руки Поляків. Ці нещасні понали просити ся, але комендант був неумолимий і приказав своїм жовнірам того самого дня через пограничну стацію Яблоницю-Ворохту до Поляків відставити. Імен тих нещасних не знаємо, бо Чехи не позволили нікому навіть з ними говорити. І напевно отсі нещасні уже не живуть, побиті кулями Поляків. В горах Підкарпатської України ховається тепер дуже богато старшин і стрільців з Галичини, які не можуть нігде показатися і терплять страшний голод, бо в горах хліба нема. Всі вони обдерті, а в горах упав сніг.

Так горе нашим людям між Чехами, а страшне горе в Галичині! Лихо побільшилось в тих сторонах, які перейшов ґен. Кравс із своїми людьми. Його хотіли зловити рабівники Павленка, але удалось йому перейти кордон, але за те нещасну людність тих сторін, куди переходив Кравс на десятки кільометрів пограбували, понищили, помордували і Поляки і Петлюрівці, бо мовляв вони не вздержали Кравса.

Йому мають усі дуже за зле, що він, маючи гармати, скорострiли, не звернув ся фронтом проти Поляків і не вдарив на них, бо вони були слабі числом, але перебалакував з Поляками. Він заслонював ся утомою, а далій-тим, що він дістав приказ від диктатора Петрушевича бути нейтральним і супроти Поляків і супроти большевиків, займити Дрогобич і Стрий і не бити ся з ніким. Позаяк займити нафтові околиці він не міг, то рішився перейти кордон.

Всі кажуть, що він міг сміло довгий час боротись з Поляками, а не заховуватись зглядом них нейтрально. Чехи, забрали у нього множество коний, возів, оружя і амуниції. 140 Галичан, мабуть з армії Кравса попались в руки Румунів, що з ними Румуни зробили, не знаємо, мабуть віддали їх в руки Поляків.

Так тяжко караєсь наш народ! А хто його вирятує з страшних мук, не знаємо.

300-ТІ РОКОВИНИ ПОЧАТКІВ АМЕРИКИ.

На сей рік (1920) припадають роковини двох в історії Америки многоважних подій, власне подій, що далі привели до заснования Републики Злучених Держав. Саме минає триста літ від так званого Мейфлаверського договору і приїзду відомих Прочан (Пилгримс) і також триста літ від першого американського законодатного зібрання.

Умова відома в історії як „Мийфлаверський Пакт" була заключена 11. листопада 1620 року в кабінеті невеличкого англійського кораблика Мейфлавер (Майова Квітка), що саме тоді наближався до берегів Месечусетс. 41 мущин, переселенців з Англії, що на Мейфлавер переправлялись в далеку й чужу Америку, звязались тим договором в міцний союз для взаїмної помочі, удержання ладу і нового життя в новій колонії. Се й була перша біла колонія в Новій Англії, один з найперших початків теперішного північно-американського громадянства.

В Провинставн (Месечусетс) поставлено на память тим прочанам великий монумент і на ньому записано (відомим істориком Чарлзом В. Еліотом), що в десять день після підписання договору „Мейфлавер з 102 пасажирами, мущинами і дітьми, після 67 днів плавби з Плімавт в Англії, закинула якор в сім порті", 21-го листопада 1620-го року.

„Той гурток людий викинутий на вузкий край дикого й неперехідного лугу, яким була тоді Америка, заснував собі особливу на той час державу без короля і шляхти, свою церкву без епископа і священика, справді демократичну державу, в котрій кождий член мав першу повинність дбати один за одного і всі разом за загальне добро. Своєю твердою постановою і довгою саможертвою воюни, перший раз в історії, здійснили прінципи громадської і релігійної свободи та справжної демократії".

Тимчасом, без порозуміння з тими Прочанами і навіть не знаючи про них, далеко на півночи колоністи в Вирджінії зібралися в Джеймс Сити (теперіна Джеймставн) на перше Американське Законодатне Зібранне. Там, 30-го липня 1619 року, вони положили основи під теперішну форму правлення Злучених Держав.

Сего року (1920) в Англії і передівсім в Америці празнуються трехсоті роковини тих обох історичних подій. Між иншим в Плімавт (Месечусетс) на горі понад портом має бути поставлений велитенський монумент Месесойтови, індіянському ватажкови, що дружно стрінув і хоронив перших американських піонірів. Але не лише в Месечусестс і Вирджінії, перших американських кольоніях, а по всій Америці і в сімдесять найбільших городах, між иншим в Ню Йорку, Шікаго і Бостоні, святкуються або робляться заходи для звеличання роковин тих малих перших початків теперішної великої Північної Америки і Злучених Держав.

Хто робить всьо коннсеквентно, є приязний і є також гідний приязни; чим хто більше неконсеквентний, тим він меньше спосібний до своїх обовязків. Сей вискас здається є зовсім самозрозумілий. Однак як ти би обрушився, коли би я примінив його до тебе.

Хто є бистроумний у виборі доброго і відважний, щоби пошанувати його в міру заслуги, сей дає міру також своїй власній доброті і досконалости.

Як ока свого не вділиш нікому, так і своєї мудрости. Однак вкажеш коротковидячим пропасть. Хто повірить, вратується.

Б. О' Коннор — Вілінськ.

ЛЮДЕ ДОБРІ, СТЕРЕЖІТЬСЯ!

(з В. Гюго.).

Люде добрі, обережно ставтеся до слова,
Бо на світі що найгірше, то є людська мова
З неї сварки, і образи, і усяке лихо...
Не кажіть, що ваша думка висловлена тихо,
Що в своїх ви друзях певні і здавен, і досі...
Ось послухайте:
Ви в хаті, а то й в темни льосі,
З кимсь у двох, чи навіть самі вимовили слово,
Щось про приятеля гостре. Тут уже й готово.
Слово вибігло за двері, взулось, одяглося,
Узяло ціпок у руки, та і подалося
Через гори і долини, греблі, та пороги,
Не звертаючи на ступінь з своєї дороги.
Вже його ніщо не спинить, а ніяка сила.
Виростає набухає, набірає тіла,
І без утриму простує аж до того пана,
Про якого необачно кинута догана.
От і місто, і будинок, і широкі східці.
Слово вмить біжить у гору просто до світлиці
І гукає: „Ясний пане, тут я перед вами!
Саме приятеля-друга вимовлені вустами:
Вискочив із його рота. Я брехать не буду".
І у вас навіки ворог до страшного суду.

ХТО Є МАХНО?

(Кореспонденція з Геммонд, Індіяна).

В ч. 113 **„Свободи"** я прочитав на першій стороні новинку під наголовком: „Переговори большевиків з Махном". Та новинка, а властиво телеграма, подана з Лондону і була там надрукована в газеті „Таймс". В тім артикулі є сказано межи иншим таке: „Як довго між Врангелем і Махном буде удержуване перемире, так довго большевики ніколи не дістануться до Криму. В той спосіб Махно, 40-літній Москаль, що 6 літ карався на засланню в Сибірі, прихилює симпатії російських (?) селян для генерала Врангеля".

З тої повище сказаної новинки я довідуюсь, що Махно був на засланню в Сибірі. Се і є причиною сеї моєї маленької кореспонденції в ціли короткого пояснення справи щодо Махна.

В 1906 р. на саме Благовіщеннє я сидів перший день в тюрмі в місті Каневі. Там було нас трох політичних вязнів: фельдшер Павло П. Сорока, я сам, і чоловік на імя Махно. Мене проваджено адміністративно на засланнє в Арханчитску губернію на береги Білого моря (м. Кель); П. П. Сороку — у Вологодську губернію, а Махна в Сибір, в Томську гуебрнію. Мене на три роки, П. П. Союоку — на два, а Махна — не памятаю, на скілько літ.

Той Махно був нижче середнього зросту; грубий, мав гарні чорні уси, округле розумне лице і голову, вигляд межи Кавказцем і Українцем — типу Запорожця. Вбраний був дуже гарно; виглядав і поводився по інтелігентному, і робив вражінне думаючої людини. Все ходив і співав революційні російські пісні. Схилявся він в бік соціялістів-революціонерів і дуже памятав за Чернишевського, замученого царським урядом в тюрмі. Той Махно був більше мовчазним і якось замкнутий сам в собі, але бадьорий і ніколи не сумний. З ним я був 3 дні. Мене забрали до києва, а він і П. Сорока ще зіставися в Каневі.

Опісля я вже не чув ні про П. Сороку, ні про Махна. Один раз лише припадково читав київську **„Раду"** в літі 1907 р., чи може й 1906 р., і здибав кореспонденцію з Томської губернії із Сибірі, із заслання, в котрій дописуватель скаржився, що Махно, будучи сам Українцем, вживав лише російської мови і каже, що **„Украіни нет".** То говорилсь про тогосамого Махна, котрого я знав з Канівської тюрми. То був він, а не хто інший, бо в Каневі він поводився як справдішній Москаль. Як я довідався від П. Сороки, то Махно був при війску фельдфеблем, але чи в армії чи в канцелярії, — того я не можу сказати. Та досить того, що він виглядав доволі обчитаним і мав вигляд міського панка. Навіть чоботи мав панські, налякіровані.

Тепер коли я прочитав, що той „батько Махно" був на засланию в Сибірі, мені знову він прийшов на гадку, як я його видів в Каневі в тюрмі. Се мусить бути тойсамий Махно, а не инший, бо за цілий час революції я не чув про иншого Махна, в постаті якого будь вигляду малого Наполеона.

Алеж сей Махно не есть Москаль, а Українець і походить з якогось села коло місточка Вржищева (Ржищев) близко Канева. Щодо його симпатій до Москалів або до Врангеля то в сім не може бути сумніву, бо він в 1906 р., як я його видів, був наскрізь зрусифікований. Але ще можна сподіватись, що він тепер обернувся назад на Українця, яким родився, бо инакшеб селяни не ішли за ним на Україні.

Се стільки я можу подати про Махна. Здається, я не помиляюсь. Та вже не довгий час ждати і ми довідаємось про всіх, і про самого „батька Махна".

Максим Хаврюк.

Марійка Підгірянка.

КОЛИСАНКА.

Ой люлі, синку, люлі,
Серед шовкових трав!
Твій батько впав від кулі,
Що-б ти спокійно спав.

Ой люлі, хлопче, люлі
Серед вечірних ріс!
Твій батько впав від кулі,
Щоб ти свобідно зріс.

Люлі, мій скарбе, люлі
Серед зелених нив.
Твій батько впав від кулі,
Щоб ти на волі жив...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ВІДКЛИКАННЄ.

Отсим подаю до загальної відомости всім інтересованим, що поміщене в „Українських Щоденних Вістях" чч. 162, 163, 164, 165 і 166, оголошеннє в справі о. Івана Палія, а мною підписане, було не лише неправдиве але і злобне, що отсею дорогою я відкликую і заперечую. 27-29

Максим Вересюк,
35 Schalk St., Newark, N. J.

ДОЛЯ І БУДУЧИНА НАШОГО МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ.

(З нагоди недалекого початку шкільного року).

Незабаром пічнеться новий шкільний рік, а з ним і дальша наука дітвори в шкільнім віці. Перед нашими очима стає отже гірка доля і непроглядна будучина українського молодого покоління, а з тим і будучина нашого народу, над чим повинні би поважно роздуматися всі міродатні чинники. З нагоди недалекого початку нового шкільного року бажаю звернути увагу на деякі помічення зроблені над положенням і станом нашого молодого поклоління і подати деякі замітки, щоби міродатні чинники обдумали відповідну зараду.*)

На скілько українські товариства опіки над дітьми вспіли зібрати добутки впливу світової війни на молоде покоління, то в тім часі наслідком лихої поживи, пошестий і инших таких причин вмерла половина української дітвори, а тим самим зменшилося число нашого населення і його приріст, що очевидно не остане без відемного впливу на будучину нашого краю і народу. Задля того вся наша увага і дбайливість повинна звернутися на збереження сеї другої половини молодого покоління, щоби воно знесилене лихою віджививою і взагалі некористними обставинами воєнної доби виплекалося і виховало здорове і не помножило тамтої половини покритої могилами. Тимто родина, школа й товариства опіки над дітьми, захисти, бурси, захоронки і т. ин. повинні доложити всіх заходів і старання, щоби молоде покоління виростало й виховувалося відповідно вимогам гігієни й дієтики, щоби по змозі добре віджививлялося та користувалося добутками лікарських дослідів про плекання й виховання дітий.

Вельми важне значіння і великий вплив на розвиток і зміцнення дитинячого організму побіч відживи й инших брудників має сон. Між иншими в останніх часах звернув на це увагу професор медицини др. Черни, а сими дослідами повинні покористуватися не тільки родичі, опікуни, управники дітючих захистів, бурс та інститутів, але й учительство й Українське Товариство педагогічне, щоби потребу відповідного сну шкільної молодежи погодити з вимогами школи й науки.

Проф. Черни зазначив, що діти в **пятім і шестім році життя потребують спати 11—12 годин, в 10—14 році життя 9—12 годин.** Він вказує при тім, що хибно думають люди, начеб діти, котрі звичайно після обіду сплять 1—2 годин, не потребували вже в ночи так довго спати і тому моглиб пізнійше йти до постелі. На основі довгих дослідів і помічень запевняє проф. Черни, що перші години сну в усіх степенях людського віку мають найбільшу покріпляючу силу і задля того повинні родичі веліти утомленим дітям йти по змозі якнайскорше спати.

Шкільні діти від 6—10 років (отже діти з народних шкіл) **повинні йти спати о 8-мій годині, старші** (з середних шкіл) **о 9-тій годині, щоби що до скількости й якости сну могли відповідно покріпитися.** Тимчасом на се дуже часто родичі й опікуни не зважають. Саме в крутах великоміського середнього стану звичайно обертається пополудневі години на проходи або приватну науку, так що діти аж вечером мають спромогу полагодити завдану їм науку, виробити задачі і т. п. В инших случаях відбувається обід в пізній годині, бо батько родини вертає пізно домів із свого заняття. В инших знов випадках запрятують дітий всякими вечірними розвеселеннями, до пізної пори (на концертах, навіть у кінотеатрах і т. п.) або і в домах, так що розбавлені або роздратовані діти йдуть пізно спати. Тим способом діти не мають спромоги осягнути потрібного і тільки в правильнім спаню можливого покріплення; врані, коли була би вже пора збиратися до школи, годі їх добудитися, вони встають на пів сонні, розвезені, несхочі до праці й науки, а наслідком того стають нервовими і утрудняють шкільну науку.

Инші знов обставини спричиняють, що дітий будять раньше, як треба і не дають їм виспатися, а се буває особливо в убожших верствах суспільства, де отець або й мати приневолені йти до роботи раньше, перед годинами шкільної науки.

Окрім вчасного лягання до сну і вимаганої тривкости спання, впливають ще й инші, зверхні відносини на вартість і корисний вплив сну дітий. Спальня повинна бути холоднава, продувна (около + 13—14° Р) та простора, постіль чиста, щодня провітрювана, а не все те можливе в біднійших домах, хоч і засібні нераз родичі дбають про гарне вистачення просторих витальниць (сальонів), а на спальні обертають звичайно тісні і темні комнати.

Завести правильний лад у спаню дітий, се не тільки важна задача родини, але й шкільної гігієни, а се тим важнійше в сучасній воєнній добі, коли організм людський знесилений воєнними обставинами, недостачею поживи і наслідком того життєві засоби вичерпані, отже бодай сном треба би надолужити зуживання життєвого засобу сил. Статистичні помічення у старших учеників або учениць виказували дуже часто, особливо підчас всяких іспитів (н. пр. зрілости), шкідливий вплив безсонности або невиспання (науки по ночах до білого дня). Тимто особливо для дітий народних шкіл треба би початок шкільної науки назначити на 9-ту год. вранці. Всякі инші обставини повинні бути підпорядковані сій безумовній потребі і вимозі, инакше виховаємо немічне, безсильне і неспосібне до життя поколінне, а велика частина його небавом після покінчення наук буде хиріти і пійде перед часом у могилу. Бережім отже сего молодого покоління як ока в голові, бо се будучина нашого народу!

Але крім дбалости про тілесне плекання дітвори шкільної не менше важне його виховання („учений, а не вихований!"), з котрим тісно вяжеться його моральне й товариське поведення. Особливож в низших верствах суспільства, де родина не тільки не сповняє свого обовязку в тім напрямі, але часто стає перепоною доброго виховання, спадає на школу, на учительство майже весь важкий обовязок. Учительське звання — се справдішне апостольство, а коли бажаємо стати народом зрілим, культурним і цивілізованим та стати поруч инших, що осягнули високий щабель культури, то учительство повинно із справжньою апостольською посвятою сповняти в тім напрямі свій обовязок.

Правда, се обовязок дуже тажкий, трудний, вимагає напруги всіх сил, але не обовязок народній, обовязок супроти рідного краю і народу. Учительство повинно отже мати пильне і бачне око на молодіж йому повірену в церкві, школі і поза школою. Це обовязок, з котрого маємо здати рахунок перед народом, бо як виховаємо молоде покоління, такий буде нарід, його будуччина і доля! Безпеченно, що в нинішних трудних часах праця учительства вельми утруднена і вдвоє-троє збільшена. Одначе добре обдуманий поділ праці учительських зборів може тут принести пільгу. Не тільки розходиться о те, щоби відбути назначену годину науки, або добре переробити з дітворою даний предмет, але потреба пильного догляду над молодіжю в школі, перед наукою, в часі перестанків і по науці. На жаль мої власні помічення по львівських школах впевнили мене, що з вельми малими виїмками молодіж перед починном науки, на павзах і при виході на павзи та із школи остає без догляду. Певно, що треба молодіжи полишити деяку свободу перед почином науки, в часі павз. Одначе що инше свобода, а що иншого дика сваволя, яка особливо наслідком воєнної доби виступає так яскраво. Управитель школи і деякі члени збору, по черзі повинні бути перед клясами і в часі павзи між молодіжю. В свобіднім поведенню в часі павзи з молодіжю можна найкраще пізнати індивідуальність кождого ученика (учениці), а це головна ціль учителя і се пособляє йому у вихованню молодіжи. Поведення молодіжи поза науковими годинами повинно бути приличне, хоч свобідне, а тимчасом нераз можна бачити, як молодіж лишена без догляду з диким криком уганяє по шкільнім подвірю або й на улиці, обкидаються камінюками, або безладно гонючи по сходах стрімголов і нераз доходить до каліцтва. Те саме треба віднести до поведення взагалі, до ублагородження молодіжи, котра звичайно з дому цього не винесла. Отсих кілька заміток написаних із щирого серця для добра молодіжи і народу поручаю до обмислу міродатним чинникам.

Александер Бартінський.

*) Прошу Хв. Управу Українського Педагогічного Т-ва при укладі порядку науки і розкладу годин обговорити на засіданню і обдумати відповідний розпорядок. — Ол. Б.

З СОЦІЯЛІСТИЧНОГО РУХУ.

Конгрес чехословацької соціял-демократичної партії.

В днях від 25. до 28. вересня ц. р. відбудеться черговий конгрес чехословацької соціял-демократичної партії з такою програмою: 1. Звіт з положення партії, 2. Програма і тактика партії. 3. Соціялістичний Інтернаціонал. 4. Господарські і суспільні домагання. 5. Організаційний статут партії.

Соціял-демократичні зїзди в німецькій Австрії.

Німецька соціял-демократична партія Горішної Австрії скликала краєвий партійний зїзд на 22 серпня, а краєва організація Сольногороду на 29. серпня.

V. Світова конференція жидівської соціялістичної партії (поалеціон) відбулася цими днями у Відні. Взяли в ній участь делегати Польщі, Східної Галичини, Литви, Німеччини, німецької Австрії, Чехословаччини, Америки, Англії, Палестини й Росії. На дневному порядку була справа тактики, програма праці в Палестині і инші.

Як в кождій соціялістичній партії, так і тут війна викликала розкіл на „правих" соціял-демократів і „лівих" комуністів, крім цего кожда група має ще свої відтінї. До лівих належать партії Росії, Литви, німецької Австрії і Чехословаччини, до правих: Америка, Англія і Палестина. Польща й Східна Галичина творять центр. Ліві партії стоять на становищі, що не вільно соціялістичній партії опиратися на імперіялістичну політику капіталістичних держав і є рішучо проти кооперації з буржуазними партіями. Праві партії стоять на тому, що відбудова й праця в Палестині є можливо тільки при співділанню всіх суспільних кляс жидівського народу.

Закінчення нарад III. Інтернаціоналу.

Дня 7. серпня с. р. закінчено в Москві наради III. Інтернаціоналу. Святочні збори відкрив голова центрального екзекутивного комітету Калінін, який вказав на вдоволення селян і робітників з совітського ладу і це, як вказує конгрес, вільнює пролетаріят хоч в части від важкої відвічальности, яку несе він і досі. Калінін просив присутних делегатів, Палаксера, представника шотляндської робітничої партії і Маєра, представника фінських комуністів, щоби вони представили ролю Англії в польському наступі.

Радек витав змагання польських комуністів. Привитаний бурею оплесків говорив Троцкій. Пустою брехнею було би казати, що Европа зможе обійтися без російських сирівців і хліба, та що зможе відбудуватися без німецької техніки і німецького робітництва. Конгрес зібрав в своїх рішеннях всі дотеперішні досвіди пролетаріяту в боротьбі з всесвітним імперіялізмом і гордий з цего, що праця московських робітників викувала цю сталь, що нею узброїться пролетаріят цілого світа проти капіталізму.

Останній говорив Зіновєв, який вказав на це велике бажання пролетаріяту злучитися в міжнародньому союзі і це є найважнійше для боєвої сили комуністичного Інтернаціоналу. Ми твердо переконані, — кінчив Зіновєв, — що цей другий конгрес III. Інтернаціоналу буде вістником всесвітнього конгресу совітських републик.

Після цього відспівано революційні пісні.

ЧОРНЕ ВІЙСКО.

Французький уряд доси рішучо заперечував, що чорні війска допускаються якихнебудь злочинів на занятих німецьких областях. Особливо опрокидував він факти про насильство чорних над безборонним населеннєм. Навпаки, він в урядових звідомленнях оголосив, що між окупаційними війсками і населеннєм є повне порозуміннє.

А тимчасом факти говорять що инше. Урядові місцеві протоколи на занятому терені вказують на сотки випадків насильства й самоволі кольорового французького війска і „чесних" французських урядників.

В Франкфурті над Меном пять чорних французьких жовнірів напало на безборонну жінку в її мешканню. Один з них вхопив її за волосє і затягнув до кухні. Там повалив нещасну жертву на землю і замахнувся на неї кухонним ножем. Колиж жінка вирвала йому ніж з руки і стала кричати о поміч, заткав їй уста і знасилував. Потім пійшов з нею до французької канцелярії. На жаль і плач німецької покривдженої жінки французький писар відповів сміхом: „Хлопці не були 2½ року в дома і мусять чимнебудь вдоволитися".

В Мундгаймі мароканський жовнір завів в поле семилітнього хлопчину і на нім допустився протизаконного насильства. Другого 11-літного хлопця в Шнаппах привезено до шпиталю, зараженого сифілісом від чорного вояка.

В Трір трох чорних злапало молоду дівчину і дали їй понюхати трійливого екстракту, щоби від нього втратила память. Що з нею ділялося далі, не знає. Збудилася щойно в самоході, як її везли до шпиталю. На її одежі була кров, рани не мала ніякої.

У Вайсенав знасилувано дівчину також проти її волі між зелізничими ваґонами. На її крик ніхто не прийшов з підмогою.

При дорозі до Аєнгайм затягнули чорні вояки в збіже жінку, що йшла в товаристві мущини, його під баґнетом відведено на бік, а жінку насилувало трох дикунів з черги, аж доки не вмліла.

В Льомаречвальді затягнули вони в кущі 50-літну матір і 15-літну дочку. Матір знасилувало чотирох чорних, доньку трох.

Таких примірів подають урядові протоколи сотками. А кілько є не записаних?

Від проголошення французьких „невинних" звідомлень відносини окупаційних війск до населення не то що не поправились, але погіршилися. Число випадків варварського знущання чорних над жінками й дітьми постійно зростає.

І сей нехай буде новим доказом західно-европейської „культури".

EXTRA!!!

ПАРА СПОДЕНЬ І 4 ПРЕДМЕТИ ЗОВСІМ ДАРОМ!

дістане кождий хто поступить так як тут написано. З причини зимового сезону ми випродуємо весь осінний стак вже по новій знижений ціні, котра є 30% низша від попередної. Випродуємо 2 гатунки як на образку. Модель 1. має найобширнійший крій, який можна дати, є то „фул пег". Всі шви бічні, середні і задні 2 рази подвійно вишиті. В пасі твердий „штайф" вистелений густо пів-шовковою підшевкою. Кешені з грубого полотна обшиті на „спешел-машині" тому діра неможлива. Штанка у долі широка від 16½ до 19 інч. відповідно до зросту костумера, у долі кофси 2-інчеві. Матерія темно-брунатна в чорні поздовж смушки. Тканина дуже густа і сильна мов шкіра так, що вода не перетиче. Їх назва „шкіряні сподні". Дуже добрі до тяжких робіт бо і 3 роки видержать. В шторах їх продають по $8.00, наша спеціяльна на сей місяць ціна $5.98. — Модель 2 зроблений з темно-синього сукна зване „блю-сердж", заключає в собі 100% вовни. Робота дуже делікатно та солідно викінчена. Їх уживають про неділю і взагалі добрі на вихід. В шторах їх продають по $10.00, наша спеціяльна ціна тільки $7.98. Всі сподні роблені і до шлийок і до паска. Ґузики пришиті не дротом а грубою ниткою на „спешел-машині" тому ніколи не відлетять. До паска приходить 7 сильних тунелів. Всі шви два рази вишиті. Хто замовить обі пари сподень на раз за $13.96, дістає в презенті 4 вартісних річей, котрі кождий потребує. 1) Шлийки марки „Police-Fireman". 2) Чудово скіркою викінчена „ідефікаційна карта" з своїм назвиском і адресою. 3) Рукавиці дуже сильні до тяжкої роботи. 4) Гарна в цвіти украшена півшовкова краватка вже готова, не треба вязати. Хто збере ордер на 6 пар тому даємо 1 пару сподень в презенті за труд зовсім даром. Презентів поединчо не продаємо. По маленьких гандлярах ви платите лихварські ціни за підлу тандиту. Чому не скористати з нашої спеціяльної оферти де дістанете добрий товар по уміркованій ціні. Ми дістаємо зі всіх сторін сотки похвальних листів і що раз нові замовлення, тому если потребуєте сподень пишіть до нас. Як знаєте міру то вишліть, як ні то змірте себе звичайною ниткою в поясі і там де нитка сходиться завяжіть ґудзок. Потім відмірте від старих сподень середну шву (а не бічну) межи ногами від кроку до долу і в тім місци завяжіть два ґудзки, більше нічо не мірте. Ту міру вишліть до нас а отримаєте сподні як на ордер роблені що будуть пасувати. Ми ґарантуємо, в противнім разі гроші звертаємо. Не посилайте вперед гроший лиш стемпси на пересилку, числячи 30 ц. від кождої одної пари сподень. — **Увага:** Українців з Шікаго просимо прийти особисто. — Адреса:

ҐВАРАНТОВАНИЙ КУПОН 30-ДНЕВОЇ ОФЕРТИ.

Я ....
Post Office ....
замовляю .... пар сподень. На пересилку залучаю стемпсів за .... ц. Як сподні не будуть добрі до 14 днів зверну їх вам назад, а ви мені мої гроші

Model	ширина пояса	довжина середної шви

UKRAINIAN PANTS MFG CO., DEP. S., 1926 W. HURON ST., CHICAGO, ILL.

ЯК У ВАШІЙ ХАТІ НЕМА ЩЕ МАШИНИ ДО ШИТТЯ

або є стара і Ви хотіли би виміняти на нову, або стару направити за дешеву ціну, як також на сплату взяти машину, то прошу звернутися на мою адресу як до Українця, котрий совісно і скоро обслужить Вас. 121ч42

ВОЛОДИМИР МАРТИНЕЦЬ, 453 OCEAN AVENUE, JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКІ ТАЄМНИЦІ ЗРАДЖЕННЯ

300 ВАЖНИХ ПОРАД З ПОУЧЕНЄМ ЗА $1.00

Чи хочете заощадити богато гроший? Чи хочете навчитись богато цікавих річий? Коли хочете, то тут маєте спосібність.

Доперва що вийшла з друку книжка в українській мові, містяча важні таємниці. Хто буде посідати ту книжку, той може зробити великі гроші. Тут подаємо в скороченню, що у тій книжці міститься: Як робити штучні діяменти; як зробити кишенкову лямпу, котра вічно світить; Як зробити штучне золото; Як зробити атрамент зникаючий; Як зробити атрамент, котрий можна читати тілько в темноті; Як робити порошки на ріжні хробацтва; Як зробити папір неперемокаючий; Як зробити штучне срібло; Як зробити сто фунтів мила за одного доляра; як острити бритви; Як робити ріжнородні порошки лімонадові; Як робити плин до вудження мяса; Як пяного чоловіка витверезити в 5-ох мінутах; Як зробити здорову каву з збіжа; Як зробити штучний мід і вино; як зробити пиво; Як зробити можна самому вино і ріжного рода горівку; Як зробити собі самому цукор. — Окрім тих висше згаданих річий знайдете в тій книжці богато важних приписів докторських. Як лічити сухоти, як літичити катар; взагалі поради на всякі хороби. Як відзвичаїтись від пиття горівки; порада на біль ух; як направити свій злий зір; як лічити біль голови; як щадити своє здоровле, щоби довго жити; порада проти сверблячок; як лічити ревматизм; масть на рани; порада на біль зубів; як відзвичаїтись курити; як зробити, щоби чоловік не потився; як знищити нагнітки; як зробити, щоби чоловік гарно виглядав; як зробити, щоби ваше сиве волосе мало ту барву, як передтим; як зробити, щоби волосе на голові крутилося; як зробити, щоби зморщки щезли з лиця; як зробити, щоби волосе на лисій голові виросло; як вирвати зуб без болю; порада, як лічити біль горла, а також богато инших порад лікарських знайдете. — Як позбутись блохів, плюсквів, щурів і миший; як зробити, щоби кури несли реґулярно яйця; як зробити, щоби шкла від лямпи ніколи не бились; як можна розпізнати кождого чоловіка характер; як допасувати ключ до кождого замка; як можна голитись без бритви; як зробити, щоби мож богато звірининалапати; як наловити богато риб; як зробити, щоби корови давали богато молока; як зробити, щоби підошва в вашім черевику 3 рази довше носилася як вона носиться. — Самі переконаєтесь з нашої книжки, котра посідає 300 ріжнородних важних річий, так що кождий оден чоловік сам всьо зробить без великого труду і коштів. — Переконаєтесь, що можете собі защадити великі гроші, коли будете посідати таку книжку в своїм домі, памятайте, що такої нагоди ви ще ніколи не мали, яка тепер вам трафляється. Книжка та є варта на вагу золота для кождого дому. Та книжка є великим скарбом. Ціна тої книжки $2.00, однак щоби людий переконати і зробити собі в людий довіре, ми постановили продавати через сей місяць всего за **$1.00.** Отже не думайте довго і не відкладайте з дня на день, але ще нині залучіть доляра а дістанете українську книжку з тими 300 порадами, котрі для вас є великим скарбом. — Замовлення посилайте на адресу: 124ч133

NOVELTY BOOK CO. 886 Milwaukee Ave., Dept. 19. CHICAGO, ILL.

ДАРОМ! РЕВОЛЬВЕР В АВТОМАТ-НОЖИКУ! ДАРОМ!

Ви певно не чули і не бачили сей патент. Се є ножик, що містить в собі дійсний на 22 калібри револьвер, і так як кождий инший револьвер стріляє острими і сліпими патронами. Дуже гарно зроблений, маленького розміру так що можна його носити в камізольці як кождий инший малий ножик. Вістря ножика зроблені з найліпшої стали, так що можна навіть голити найтвердшу бороду. Прилад до стріляння міститься в середині ножика. Верх ніклевий. Все те так зладжене, що тяжко розпізнати де уміщений автоматичний револьвер. Річ така дуже потрібна для власної оборони життя і грабежи. Звичайна ціна сего автомат-ножика є $6.75, а ми даємо ДАРОМ без цента доплати.

ДАРОМ даємо також позолочуваний ланцушок до годинника, вартости $2.00, а для вас даром.

УВАГА: Кождий дістане оба згадані предмети даром, автомат-револьвер і гарний ланцушок до годинника, хто пришле нам замовлення на гарний золотом обтягнений годинник, сайз 12, американського механізму і дісні камені. Як бачите, є він артистично різблений, з ковертою подвійної грубости і ґарантований на 20 літ. Вартає що найменьше $20.00. Сего місяця продаємо по ціні фабричній за $13.75. За кождий годинник даємо повну запоруку. Користайте сейчас з сеї нагоди. Не відкладайте з дня на день щоб не було пізно. 124ч133

НЕ ПОСИЛАЙТЕ ВПЕРЕД ГРОШИЙ.

Відітніть купон і зашліть 35 ц. марками на висилку почтову. Решту заплатите при одержанню посилки. Кожда річ ґварантована. Коли не будете вдоволені, звернемо вам гроші. Замовляючий, що живе за границею Спол. Держав, мусить вислати враз з замовленнем цілу суму. Пишіть сейчас до:

THE UNION WATCH CO.,
748 N. ROBEY STREET, Dept. 253
CHICAGO, ILL.

ҐВАРАНТОВАНИЙ КУПОН НА 30 ДНІВ.

Вп. Панове:

Прошу вислати мені годинник, який продаєте по фабричній ціні $13.75, а також два предмети, що даєте даром протягом 30 день. Залучаю 35 ц. на посилку, а решта доплачу при одержанню річий.

Назвиско ....
Адреса ....
Місто ....
Стейт ....

БЕЗПЛАТНО
виготовляєсь всі документи потрібні для спроваджения Вашої родини з краю.

ГРОШІ ПЕРЕСИЛАЄТЬСЯ
по найнизшім курсі до всіх частий Европи. Дорученнє ґварантуєсь.

КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ
продаєсь на всі лінії по дійсних цінах. 121—

ATLAS TRAVEL SERVICE CO.,
A. HERZEG, Mgr.
127 WASHINGTON STREET, NEW YORK, N. Y.
Rector St. Subway & Elevator Sta.
Близько Liberty Street Ferry.

ФАРМИ

на продаж з цілим інвентаром при фабричних містах ROME і ONEIDA, N. Y. Пишіть яку велику фарму хочете і кілько можете вплатити згори. 123-27

А. ФИЛИПЧАК,
DURHAMVILLE, ONEIDA, N. Y.

ЛІКАРСТВА АПТИКИ СВ. МИХАЇЛА

Молодість Бальзам	$5.00
Бальзам на подвиганнє в середині	3.00
Бальзам на безсонність	2.00
Кроплі на корчі в жолудку	2.00
Пігулки на конвульсії	5.00
Кроплі до очий від запалення	2.00
Лік на Солітер	5.00
Порошок до усування волося з лиця і тіла	1.00
Волосоріст до поросту чорного волося	2.00
Вусоріст до поросту довгих вусів	1.00
Пілюли від руматизма і простуди	3.00
Масть до натирання від руматизма	2.00
Жолудковий бальзам від катару жолудка	2.00
Пігулки до очищення жолудка	1.00
Фарба на сиве волосе (на всі кольори)	3.00
Масть на прищі, коростп і лишаї	2.00
Геркулес, до скріплення сил і апетиту	2.00
Крім і мило до гарного лиця	1.25
Успокоюючий бальзам на нерви	2.00
Лік від простуди і інфлюенци	3.00
Бальзам до очищення зіпсутої крови	3.00
Пігулки від болю голови	2.00
Порошок на пітніючі ноги	1.00
Лік від гемороїдів	2.00
Масть до катру в носі	1.00
Краплі до болю зубів	1.00
Лік проти болю в горлі	1.00

Окрім всіх тих ліків, що тут подано, маємо всякі другі ліки против всіх хронічних і задавнених хоріб. За всі наші ліки даємо повну нашу гарантію. Пишіть по катальоґ.

Хто пришле відразу 10 дол. на ріжні средства, вишлемо ДАРОМ дуже добрий дарунок. Як ви хорі на якунебудь слабість пишіть нам сейчас, а ми вам поможемо. Листи і моні-ордери на гроші належить адресувати до: 147че—

ST. MICHAEL MEDICINE CO.,
Dept. D.
CARLSTADT, N. J.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

JERSEY CITY, N. J.

Проситься всі українські Братства і Товариства в Джерзи Сіти, Н. Дж. о стриманнєся з можливими забавами, представленями і концертами на день 21-го падолиста, тому що того дня Український Народний Дім дає концерт в Кітс Театрі. Програму оголоситься пізнійше. В концерті беруть участь окрім сил хоральних і музикальних У. Н. Дому кількох визначнійших співаків позамісцевих і знаних ширше і тому повинноcя поспішити зі замовленнем білетів які уже в продажи так при касі театру як і в Народнім Домі.

DETROIT, MICH.

Заходом Спів. Тов. „Боян" відограється **в неділю, дня 24. жовтня** (октобра) 1920 р., в парафіяльній гали при Кліперт Евеню, прекрасне представленнє **„ТЕРНОВИЙ ВІНОК", або Жертви Царизма,** драма в 4. діях, Володимира Сиротенка. Режісер Василь Запотічний, дірігент Андрій Стисловський. Вступ звичайний. Початок о год. 7.30 веч. — Комітет. 125-7

COHOES, N. Y.

Заходом **Ам. Кружка „Бандурист",** відограєсь представленнє **ЗОРЯ НОВОГО ЖИТТЯ, в неділю, дня 24. с. м.,** в гали парохіяльній. Початок представлення о годині 8-мій вечер. На се представленнє запрошуєсь всіх Українців як місцевих так і з других плейзів, як напр. Watervliet, Troy, Albany і других місцевостий.
27-28 КОМІТЕТ.

SCRANTON, PA.

Тов. Вільна Україна, від. 176 У. Н. Союза устроює **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 23. жовтня 1920 р.** в гали Ціпцера, 845 Capouse Ave., Scranton, Pa. Початок о годині 2-ій пополудни. Вступ для мущин 35 цнт., а для женщин 25 цнт. 26-27

ОГОЛОШЕННЄ. НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заходом Комітету Злучених Товариств в Ню Йорку
відбудеся
ОКРУЖНИЙ ЗІЗД ДООКОЛИЧНИХ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ
в неділю, 24. жовтня 1920 р.
в сали Stuyvesant Casino, 140-42 Second Ave., New York, N. Y.

Наради будуть тревати один день почавши від год. 10-ої рано.

ПРОГРАМА НАРАД:

1. Отворення нарад.
2. Вибір комісії до провірення повновластий делеґатів.
3. Вибір президії Зізду.
4. Перший реферат про старий край.
5. Другий реферат про тутешні організації і їх роботу тут а поміч старому краєви за час війни.
6. Третий реферат на тему „Як поступати українським робітникам тут в Америці.
7. Дискусія над рефератами.
8. Справа Загального Зізду і Центральна Орґанізація для спільної діяльности.
9. Вибір відповідних комітетів.
10. Відчитаннє резолюцій і дискусія.
11. Внески.
12. Замкненне нарад.

В нарадах можуть брати участь делеґати по двох з кождого Товариства чи Братства або других подібних українських орґанізацій.

До всего українського громадянства в Америці! Хвиля важна в якій переживає наш український нарід в старім краю. Зближаєся час найвисший, щоби ми застановилися над сею критичною хвилею і прийшли до одно-акційного порозуміння, в напрямі помочи для освободження наших рідних селян-робітників зпід ляцького ярма. Крайна пора приходиться нам всім взятись до спільної праці, до сего обовязку поставмо щирих українських робітників, а при сім контролюймо їх роботу, а з певностию довершимо велике діло в теперішну переломову хвилю українського життя. Сей Окружний Зізд має дати почин до побудовання сеї народної святині. 27

Проекта в даній справі належить слати: Ukrainian Committee, 423 E. 9th St., New York, N. Y.

Витаємо делеґатів на Окр. Зізд в Ню Йорку.

ЗА КОМІТЕТ ОКР. ЗІЗДУ:
Л. Ковтун, з Ню Йорку.
Вол. Панас, з Пасайку.
Іван Тарнавський, з Нюарку.

ЗА УРЯД КОМ. ЗЛУЧ. ТОВАРИСТВ В НЮ ЙОРКУ:
В. Ценкий, предс.;
Осип Хомів, касієр,
В. Кучкуда, секретар.

R. J. GLICK АГЕНТ АСЕКУРАЦІЙНИЙ ВІД ОГНЯ.
Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING SHAMOKIN, PA

ЗРОБІТЬ ВАШЕ ВОЛОСЄ ГАРНИМ.

Відсвіжіть вашу голову! Стримайте випаданне волося! Усуньте порплі! Хай ваше волосе виросте буйне і гарне.

ВИ СЕ МОЖЕТЕ ЗРОБИТИ.

„ДАРМАФУҐА" дасть поріст волосю, усуне порплі і волосе перестане випадати. В короткім часі ваше волосе відросте на лисій голові. 27-38

На спробу вишлемо за 10 ц.
ARGIL SPECIALTIES CO., Sv., Box 37, Philadelphia, Pa.

БОЛГАРСЬКИЙ ЧАЙ НА КРОВ

Є НАЙЛІПШИМ ПРИЯТЕЛЕМ ЛЮДИНИ.

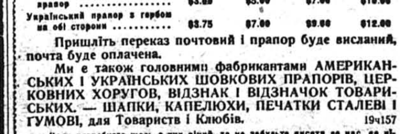
ПО ПЕРШЕ:—Випити горячій чай перед спаннем стратиться перестуду протягом одної ночі та забезпечиться проти фебри, інфлюензи, хрипки і запалення.

ПО ДРУГЕ:—Очистить орґанізм від трійливих мікробів, які спричиняють ріжнородні слабости і вкорочують життє.

ПО ТРЕТЄ:—Відсвіжить і прочистить кров, зміцнить черево, справить жолудок, впорядкує печінки і звільнить нирки від трійливого осаду.

ПО ЧЕТВЕРТЕ:—Поверне природній вигляд тіла, змінить умучений зір на бистрий, управильнить обіг крови і надасть животню силу знемочілим нервам.

Еще сегодня постарайтесь в другсторі дістати Болгарський Чай на Кров і зачніть піклуватись вашим здоровлєм. Если нема на складі; замовіть почтою висилаючи $1.25 на одну пачку більшої величини, $3.15 за три пачки, або $5.25 за шість пачок. Адреса: H. H. Von Schlick, President Marvel Products Company, 29 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

ТЕПЕР

є найвигіднійша пора

КУПИТИ ПРАПОР КРАЄВИЙ

просто від фабриканта, зроблений з чистої вовни подвійної ткани, тревалої барви зв. „БОНТИНГ", котрий оферуємо по слідуючих дешевих цінах:

	2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x8 стіп
Американський прапор	$3.00	$5.00	$7.00	$10.00
Український прапор з гербом на обі сторони	$3.75	$7.00	$9.00	$12.00

Пришліть переказ почтовий і прапор буде висланий, почта буде оплачена.

Ми є також головними фабрикантами АМЕРИКАНСЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ ШОВКОВИХ ПРАПОРІВ, ЦЕРКОВНИХ ХОРУГОВ, ВІДЗНАК І ВІДЗНАЧОК ТОВАРИСЬКИХ. — ШАПКИ, КАПЕЛЮХИ, ПЕЧАТКИ СТАЛЕВІ І ҐУМОВІ, для Товариств і Клюбів. 19ч157

Коли потребуєте щось з тих річий, то не забудьте писати до нас, по ціну. Напевно защадите гроші. Пишіть по взірці і катальоґ на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY
115 NASSAU STREET, NEW YORK, CITY.

PAIN-EXPELLER

Більше як пятьдесять літ Пейн Експелер був ужиданий по цілім сьвіті через міліони людий, котрі найшли в нім велику поміч на болі ревматизму, невральґію, перестуду, біль горла, болі в грудях і плечей, симптони інфлюензи.

Правдивий Пейн-Експелер носить нашу фабричну марку ЯКОР на пачці, як і наклейку на самій фляшці. Уважайте на сю продажну марку при купованю оскільки хочете добрий старий Пейн Експелер, котрий приніс вигоду до богатьох хат через дві ґенерації.

Пейн Експелер продасть ся всюди де продасть ся лікарства 35 центів і 70 центів за фляшку.

Виробльований через:

F. AD. RICHTER & COMPANY,
COR. 3rd AVE. & 35th ST., BROOKLYN, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщення платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошенне з 6 стрічок належить присилати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положення і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванне надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить запитуватися адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в часописи. Адміністрація не має обовязку відкривати імен сторін, даючих анонімну адресу.

Я Федь і Катерина Сколоздра, походячі з села Борусова, повіт Бібрка, Гал., пошукуємо свого сина **ВАСИЛЯ СКОЛОЗДРУ** (мабуть прибрав собі імя Петро). Він має перебувати десь в місті Ню Йорку. Хтоби з добрих людий знав о нім і доніс нам, то дамо 25 долярів нагороди. А до тебе сину звертаємося з просьбою: верни сину до нас, бо ми за тобою тужимо. Ми не маємо хвилі спокійної від коли ми довідались що ти окалічив і бідуєш. Вернися до нас а ми тебе приймемо з отвертими раменами. Не слухай злих людий, що Тебе бунтують проти нас. Адреса до нас така: **FED SKOLOZDRA,** 25 Lonsdale Street, Fall River, Mass. 127

Галичанин Дмитрій Михайлович Глинський, з Болехова, долинського повіта, проживаючий в Шанхаї, желає відшукати своєї сестри мужа **ЙОСИФА БУНЧАКА** в Америці. Також пошукує свого сусіда **ВАСИЛЯ КОРПАНА,** перебуваючого в Америці. Його жена Марія Константинівна Глинська пошукує своєї сестри сина **НИКОЛУ ОГЛАБЯКА** в Америці. Хтоби знав щонебудь про повисші особи або вони самі зволять повідомити листовно: China, Shanghai, North Honau Road 43, a, to Mr. Glinsky. 27

ПОТРІБНО українсько-польського КОРЕСПОНДЕНТА до ведення інтересів почтою в Ню Йорку. Знаннє писання на тайпрайтер конечне. Зголошуватись писменно з поданнєм практики до: G. HELBIG, 100 Waldo Ave., Jersey City, N. J. 25,27-28

СТАРША женщина, добра господиня, найде місце в домі священика в поблизу Ню Йорку. Листовні зголошення належить висилати на адресу: "POSADA", c/o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 27-29

ДОБРА нагода купна двох домів зі всіма урядженнями. Услівя приступні. Голоситись під ч. 54 Florida Street, Elizabeth, N. J. 26-28

ЕКСТРА! Конець прийшов для злодіїв і ошустів! Хто Вас обікрав або ошукав? Де твій муж або жінка? Прийдіть зі своїми клопотами до нашого офісу до одинокого українського детектива Михайла Ґеллес, капітана Резервової Поліції. Приймаємо справи по цілій Америці. Порада даром. Повне вдоволення. Памятайте на адресу: **MICHAEL GELLES, 299 Broadway, New York City — Telephone: Worth 3515.** 100—

Отсим подаю до відома всім інтересованим мою теперішню нову адресу: ТЕОДОР ТИТАР, 43 Clippert Ave., Detroit, Mich. 26-27

На продаж МУРОВАНИЙ ТРИПОВЕРХОВИЙ ДІМ, з пивницею; з меблями або без меблів. Принагідне місце на лікарський офіс або бордінгавз. Зголошуватись: 108 Grand St., Jersey City, N. J. 125-7

ЗА ДАРМО вишлемо кождому нову стінну мапу Галичини і України, хто пришле 5 адрес своїх знакомих і 10 центів на кошта пересилки. 23-28

THE STANDARD BANK,
55 Avenue B, New York, N. Y.

ПОКОНАЙТЕ СВОГО ВОРОГА.

Ваш небезпечний ворог є тут в Америці, а ним є те, що Ви не почуваєтесь тут як у себе в дома. Не можете поняти дійсного життя Американця, бо не можете з ним порозумітися і розмовитися задля незнання англійської мови. Нашою легкою методою Ви навчитесь мови протягом 3 місяців через почту. Сотки учеників вивчились в нашій школі. Маємо богато вдячних писем. Пробні лекції і подробиці висилаємо за 10 цнт. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: 02-04

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,
Dept. 46, 525 West 47th St., New York City.

Потрібно ОКРУЖНИХ ОРҐАНІЗАТОРІВ І АҐЕНТІВ, чинних і вправних, які хотять заробити тижнево 200 дол. або й більше. Зголошуватись писменно або особисто до:

AMERICAN TRANS-ATLANTIC LLOYD, Inc.,
334 Fifth Ave., New York City. 125-28

ЧИ ХОЧЕТЕ ЗАРОБИТИ ВЕЛИКІ ГРОШІ?

Велика фабрична спілка потребує молодих людий до заняття купецького. Платня на початку від 35 до 65 долярів на тиждень а навіть і більше. Заняття легоньке; се не у фабриці. Лише 8 годин праці, всі свята і неділі вільні від праці. Наука купецька за дармо. Пишіть по інформації ще нині а заразом залучайте почтову марку за 2 центи. 27-32

CENTRAL KNITTING MILLS,
Box 1142, Wilmington, Del.

АДВОКАТ
O. H. DROEGE
49 E. 7TH ST., NEW YORK
Розмовитесь по українськи.
Години урядові від 4. до 8. пополудни кождого дня, окрім неділь і свят. 08—

Певний мущина із Росії, три місяці тому взад утік з моєю женою Марією Лось, роджена в Телешици-Сяиной, повіт Ліско, Галичина. Він є невеликого росту. На голові у него жовтяве волося. Носить жовтаві стрижені вуса. Моя жена такого самого росту як він, тільки тлустійша. В ній на голові волося чорне, очи сиві-голубі. Виглядає як указує фотоґрафія. Привичка у неї, коли говорить, сміло в очи не дивиться, колибаєсь і сміється. Як утікали, то на річи, що взяли з собою, мали чотири пакташки. Хто знає де вони знаходяться або їх винайде, най дасть мені знати а получить добру нагороду. IHNATIY LOS, 1301 Bingham St., So. Side, Pittsburgh, Penna.

ХТО МАЄ ЗАМІР

спровадити знакомих або родину з краю до Америки а жадає інформацій в тій справі, хай зголоситься до: 43—

IMMIGRANT AID CO., Inc.,
49 E. 7th Street, New York City.

ДР. ІВАН СМІТ

ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР.

ДОКОНУЄ НАЙТЯЖШІ ОПЕРАЦІЇ МУЩИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ, СПЕЦІЯЛЬНО ПРОПУКЛИНУ (Т. Є. КИЛУ), ЛІЧИТЬ З ПЕВНИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, НЕДУГИ ЖОЛУДКОВІ, СЛІПУ КИШКУ, ГЕМОРОЇДИ, ГРУБІ ЖИЛИ, НІС, ГОРЛО, УШИ І ИНШІ НЕДУГИ МУЩИН І ЖЕНЩИН, ЕСЛИ ХТО НЕ МОЖЕ ПРИЙТИ ДО МЕНЕ, ТО НАПИШІТЬ ЛИСТ І ОПИШІТЬ ВСЮ ВАШУ НЕДУГУ, ЗАЛУЧІТЬ МАРКУ НА ВІДПОВІДЬ.

Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 EAST 17TH STREET,
NEW YORK, N. Y.

Години урядові: 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділі і сьвята від 10-тої рано до 2-гої пополудни.
Телефон: Stuyvesant 4493.

ДО КРАЮ можете відїхати через ГАМБУРҐ і другі порти працюючи на корабли пару годин денно при легкім занятю. Звертайтесь сейчас до: 22—

GREENWICH LABOR AGENCY,
129 Greenwich St., New York, N.Y.

100 ДОЛЯРІВ НАГОРОДИ

для худих мущин і женщин, котрі доведуть, що від „Food Tablets" в 45 днях не можна набрати кільканайцять фунтів здорового тіла! „Фуд Таблетс", сей знаменитий препарат на відбудову худого тіла, котрий навіть сухих людий від уродження увільняє від марного якби заголодженого вигляду, коштує на 45-дневу курацію $4.25, або возьміть 15-дневу пробу за $1.50 на переконанне як чоловік скоро набирає тіла. Не робить ріжниці чи ви сухі від уродження або ви змарніли з гризоти, слабости або тяжкої праці. — Пишіть до: 125-30

A. E. MICHALOVSKY,
537 E. 15th St., New York City.

КРЕВНИХ І ЗНАКОМИХ

спроваджуємо до Америки в як найкоротшім часі. — По інформації у всіх справах звертайтесь до: 18-

S. KOWBASNIUK,
244 Avenue A, cor. 15th Street,
NEW YORK, N. Y.

ЖМІЄЧНИК є одним з найлiпших домашних ліків і певним средством проти ревматизму, болів плечий, коленя і болів грудий. Є помічне на болі голови, на болі суставів у рук і ніг, на легкий параліж карку, болі горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Відносіть ся до ґенерального аґента, залучаючи 3-центову марку на відповідь. 38ч—

MIKE FEDIW,
3 WASHINGTON AVE.,
HASTING ON HUDSON, N. Y.

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА КОРАБЕЛЬНА КО.

має пряму лінію до Ґданська кораблем

NEW ROCHELLE

попередно корабель „Гамбурґ" лінії Гамбурґ-Амерікан

ВІДХОДИТЬ 12. ПАДОЛИСТА.

Карта II. кляси $200
Карта III. кляси $130

Головний офіс:
24 Whitehall St., New York, N. Y.
Телефон: Bowling Green: 8269, 8186. 126вч—

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НОВИНКИ.

Лише половина людий в Пенсильвенії ходить до церкви.

На конвенції товариства „Сондей Скул", яка щойно відбулася в Гарісбурґу, Па., предсідатель того тов-а, Крайґ, заявив зібраним делеґатам, що в стейті Пенсильванія навіть половина людий не належить до протестантських або католицьких церковних орґанізацій, бо коли числа вказують, що в стейті живе 8,720.159 людий, то лише 3,749.668 є членами парохій, а більша половина, то є 4,790.491, не хоче ходити до церкви. Статистика того товариства показує, що в повіті Лакаванна 95 процент ходить до церкви, а 5 процент відноситься байдужно щодо сеї справи.

Богато канадійської пшениці йде до Америки.

Від 15. вересня вивезено до Злучених Держав 7,216.292 бушлів нової пшениці з Канади. Величезну скількість пшениці продано на будуче доставленне. Місто Бофало закупило 5,000.000 бушлів. Хоч канадійська пшениця продається в Злучених Державах за низшу ціну ніж американська, то канадійський фармер дістає за свою пшеницю більше ніж фармер американський. Тому американські фармері домагаються, щоби на канадійську пшеницю наложити цло.

Жиди плянують спровадити жидівські сироти з України до Канади.

В Отаві (Канада) відбувся зїзд жидівських делеґатів з ріжних сторін Канади з метою назначення жидівсько-канадійського комітету, який занявбися спроваджуванием жидівських сиріт з України. Ся орґанізація була основана перед кількома тижнями і вже дістала дозвіл від канадійського правительства на спровадженне кількасот тих сиріт до Канади. Теперішна конференція поробила конечні приготовання й удосконалила орґанізацію, що заопікується сиротами, коли привезеться їх до нової землі. Дотеперішні пляни є, щоби сироти пороздільовано по приватних домах в Канаді.

Промислова кріза в Бельґії.

На зібраню бельґійського кабінету ухвалено увести в життє комісію, котрої головною задачею булоб перестудіювати промислові відносини краю. Головними симптомами істнуючої промислової крізи являється саботаж продукції ріжного рода машинерії й висока ціна харчів і других конечно до життя потрібних середників. Комісія складається з 65 людий і находиться під юрисдикцією міністерства економічних справ.

Чотири роки за крадіж гроший.

В Кальґарі, Альберта, суд засудив Малколма Дейвіса, секретаря Канад. Патріотичного Фонду, на чотири роки вязниці за фальшиве привлащуванне гроший з фонду, а його секретарку, паню Мехвіл, на 23 місяці вязниці за конспірацію. Дейвіс привластив собі не більше як 600 долярів.

Хотять дістати як найбільше членів.

Орґанізація Злучених Фармерів Манітоби відбула оноді у Вінніпеґу свій мітінґ, на якім рішено дістати для орґанізації як найбільше членів фармерів. В тій ціли з початком падолиста орґанізація вишле поміж фармерів своїх бесідників, між якими будуть також Українці і Французи.

Кістяк діносавра зперед 3,000.000 літ.

До реального музею в Торонто (Канада) привезено відломки скали, в яких мають знаходитися частини кістяка дісонавра, що мав жити перед трома міліонами літ. Череп того сотворіння має шість стіп в довжині і має видовженнє в зад, що подобає на хрест. Знайдено його в долині ріки Ред Дір.

Винайшли імена бандитів.

При помочи експресових білетів, які найдено в припаленім одінню бандитів, котрих поліція взяла зі стирти сіна коло Тисдейл, Саск., поліції вдалося віднайти їх імена. На стації Гудсон Бей Джонкшен було два пакунки, при яких були білети з такимисамими нумерами як на найдених у бандитів білетах. Їх імена були: Тоній Козаль і Джері Смуль.

Кварта крови 35 долярів.

Й. Вейк продав за трийцять пять долярів одну кварту своєї крови, щоби вратувати житте пані Вуд з Вінніпеґу, яка знаходиться в однім з шікаґовських шпиталів.

Кара за крадіж.

Василь Мандрик з Вінніпеґу, який 24. липня вкрав пару черевиків і фільцовий капелюх від свого товариша, з котрим разом був на станції при 129 Барбер стр., зістав засуджений на десять днів арешту. Він був в арешті через послідних два місяці, а тепер знова вернув ще на 10 днів.

Зріст католицьких шкіл в Америці.

Генрі С. Спаддінґ написав недавно статтю до „Едюкейшенал Рівю", в котрій доказує, що зріст католицьких шкіл в Америці є незвичайно великий. В Злучених Державах тепер істнує більше ніж 900 католицьких коледжів, академій і інших наукових інституцій, до котрих учащає звиш 1,700.000 католицьких студентів.

Обікрали банк.

В манітобськім місточку Вінклер в ночи з 12. на 13. с. м. пятьох бандитів розсадили нітрогліцериною касу, забрали з неї 19 тисяч долярів в банкнотах і втікли автомобілем до Злучених Держав.

Брат убив брата.

Корнвал, Онт. — По довшій сварці дотично майна Едвард Бікон з Гоґонбург, Н. Й., за рікою, застрілив свого брата Данієля, почім віддався в руки поліції.

Задусилася дитина.

Стараючися перелізти через пліт, півторарічний хлопець Івана Мимрика у Вінніпеґу упав шиєю на звисаючий мотузок до гойдання і, не маючи сили піднестись, удусився на смерть.

Дураки родять тіла, мудрі — ідеї.

Науки для мудрости є тим, чим букви для наук. Учений може бути дурним і злим; мудрий ні, бо мудрість є його кровю і тілом.

Роман Купчинський.

МІЙ КРАЙ.

Україна — край мій рідний
Від Кавказу по Карпати;
І веселий і свобідний
І великий і богатий.

Де є в світі красші ріки,
Як Дністер, Дніпро-Славута?
Хто покине їх на віки,
Тому в серці вічна смута.

Де є в світі красші гори,
Де таке повітре свіже?
Де шумлять так гарно бори
І филює спіле збіже?

Де яснійше сонце світить,
Де гарнійше зорі сяють?
Деж солодше пахнуть цвіти,
Як у нашім любім краю?

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Отсим повідомляється, що мітінґ тов. „Січ", від. 342, відбудеться в неділю, дня 24. жовтня, о годині 1-шій пополудни, в гали під ч. 5-7 Charles, cor. Rahway Avenue. Кождий член повинен прийти на той мітінґ, бо є важні справи до полагодження. — Д. Міхновський, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Николая, від. 106, повідомляє всіх своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться дня 24. жовтня, в гали церковній, зараз по Службі Божій. Контрольна комісія здасть справозданне, а також делеґат здасть свій звіт з сегорічної конвенції У. Н. Союза. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі зістануть суспендовані. — М. Паславський, секр. фін.

БОФАЛО, Н. Й. Брат. св. Николая, від. 127, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться дня 24. жовтня, о годині 6-тій вечером, в гали Української Січи під ч. 29 Клемо стр. Кождий член повинен явитись, бо буде справозданне делеґата, а довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Е. Тимкович, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в четвер, 21. жовтня, в церковній гали під ч. 303 Гудсон Аве., точно о годині 7:30 вечером. Обовязком кождого члена явитися на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Котрий з членів не явиться і не виповнить своєї належитости, буде караний після ухвали братства, або зістане суспендований. Будеться принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза. — Н. Пасмак, предс.; К. Шевчук, секр.; М. Банашевський, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що надзвичайні збори в дуже важній справі відбудуться в суботу, 23. жовтня, точно о годині 7-мій вечером, в сали У. Н. Дому під ч. 217-19 E. 6-та ул. в Ню Йорку. Неявившийся член заплатить кару $1.00. При нагоді подається до відома, що на річних зборах дня 2. жовтня вибрано отсей новий уряд: Н. Забавчук, предс.; П. Гаврис, заст. предс.; В. Лабай, секр. фін.; В. Мартинів, секр. рек.; А. Загорулько, заст. секр.; К. Гураль, кас.; Г. Кука, заст. кас.; Й. Мартинів і В. Леніцький, тростіси; М. Боднар і Н. Петрівський, контрольори; І. Дмитрів і П. Граничка, опікуни хорих; М. Левко, дверник. — Н. Забавчук, предс.; В. Мартинів, секр. рек.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 24. жовтня, о годині 2-гій пополудни, в домі Української Громади на Савті під ч. 610 South American St. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є досить важних справ до полагодження, задля чого присутність кождого є конечна. — І. Сорока, пр.; І. Сорока (с. Мих.), кас.; В. Скольський, секр.